

Stavovi studenata sestrinstva o sestrinskoj profesiji

Anušić Ivanović, Ankica

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Dental Medicine and Health Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:243:074802>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-01**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Dental Medicine and Health Osijek
Repository](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO

OSIJEK

Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo

Ankica Anušić Ivanović

**STAVOVI STUDENATA SESTRINSTVA
O SESTRINSKOJ PROFESIJI**

Diplomski rad

Sveta Nedelja, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO

OSIJEK

Diplomski sveučilišni studij Sestrinstvo

Ankica Anušić Ivanović

**STAVOVI STUDENATA SESTRINSTVA
O SESTRINSKOJ PROFESIJI**

Diplomski rad

Sveta Nedelja, 2023.

Rad je ostvaren na Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku pri dislociranom sveučilišnom diplomskom studiju Sestrinstvo u Svetoj Nedelji.

Mentor rada: prof. prim. dr. sc. Igor Filipčić, dr. med.

Neposredni voditelj: Kristina Bosak, univ. mag. med. techn.

Rad sadrži 37 listova, 6 tablica i 1 sliku.

Znanstveno područje: Biomedicina i zdravstvo

Znanstveno polje: Kliničke biomedicinske znanosti

Znanstvena grana: Sestrinstvo

ZAHVALA

Zahvaljujem svojoj obitelji, prijateljima, kolegicama i kolegama, a ponajviše suprugu i djeci na strpljenju, razumijevanju i bezuvjetnoj podršci tijekom studiranja. Bili ste moja snaga, potpora i ljubav na svakom koraku.

Zahvaljujem i svima koji su mi pomogli pri izradi ovog rada, na strpljenju, pristupačnosti i stručnim savjetima, a naročito mentoru prof. prim. dr. sc. Igoru Filipčiću, dr. med., i neposrednom voditelju Kristini Bosak, univ. mag. med. techn.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Sestrinska profesija	1
1.2. Konstrukcija suvremenog sestrinskog identiteta	2
1.3. Svojstva sestrinske profesije	4
1.4. Profesionalnost i vrline u sestinstvu	5
1.5. Obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj kroz povijest	6
1.6. Čimbenici koji utječu na stavove o sestrinskoj profesiji	8
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	10
2.1. Specifični ciljevi	10
3. METODE RADA I ISPITANICI	11
3.1. Ustroj studije	11
3.2. Uzorak	11
3.3. Instrumenti istraživanja	11
3.4. Statističke metode	11
4. REZULTATI	12
5. RASPRAVA	18
6. ZAKLJUČAK	22
7. SAŽETAK	23
8. SUMMARY	24
9. LITERATURA	25
10. ŽIVOTOPIS	28
11. PRILOZI	29

POPIS KRATICA

ANA	Američka udruga medicinskih sestara (engl. <i>American Nurses Association</i>)
ICN	Međunarodno vijeće medicinskih sestara (engl. <i>International Council of Nurses</i>)
SAD	Sjedinjene Američke Države

POPIS TABLICA

Tablica 1. Distribucija ispitanika s obzirom na sociodemografske varijable	12
Tablica 2. Osnovni statistički parametri za dob ispitanika za ukupnu populaciju te s obzirom na spol	12
Tablica 3. Distribucija ispitanika s obzirom na odgovore na pitanja vezana uz razlog odabira sestrinskog zanimanja	13
Tablica 4. Distribucija ispitanika s obzirom na njihove stavove o sestrinskoj profesiji	14
Tablica 5. Srednje vrijednosti i standardne devijacije ukupnog indeksa stava prema sestrinskom zanimanju	16
Tablica 6. Rezultati višestruke regresijske analize utjecaja prediktorskih varijabli na ukupni indeks stava prema sestrinskom zanimanju	17

POPIS SLIKA

Slika 1. Pareto dijagram t-vrijednosti utjecaja prediktorskih varijabli na ukupni indeks stava prema sestrinskom zanimanju	17
--	----

1. UVOD

Smatra se da je sestrinstvo plemenita profesija koja je autonomna i provodi suradničku skrb bolesnim i zdravim pojedincima svih dobi, rasa, obitelji, podrijetla, grupa, zajednica, zemalja i u svim okruženjima. Glavni je cilj promicanje zdravlja i prevencija bolesti među ljudima. Ostale funkcije uključuju brigu o umirućima, invalidima i bolesnima, promicanje zdravstvenog odgoja, istraživanje u zdravstvu, upravljanje sustavom zdravstvene zaštite i sudjelovanje u kreiranju politike vezane uz zdravstvenu skrb (1). Najčešću definiciju sestrinstva daje Američka udruga medicinskih sestara (engl. *American Nurses Association* – ANA) prema kojoj sestrinstvo, kao sastavni dio zdravstvenog sustava, obuhvaća promicanje zdravlja, prevenciju bolesti i njegu fizički bolesnih, mentalno bolesnih i osoba s invaliditetom, svih dobi, u svim zdravstvenim i drugim sredinama u zajednici. Unutar ovog širokog spektra zdravstvene skrbi, fenomeni koji posebno zabrinjavaju medicinske sestre jesu individualni, obiteljski i grupni odgovori na stvarne ili potencijalne zdravstvene probleme (2).

Odabir sestrinstva kao karijere kompliciran je zadatak za studente, naročito kada postoji pregršt dostupnih opcija. Na to mogu utjecati mnogi čimbenici, kao što su interesi, vrijednosti, podrijetlo, standardi, sreća, okolnosti u okruženju itd. Za odabir zanimanja student mora imati poželjan stav prema tom zanimanju, na koji mogu utjecati i okolišni i unutarnji čimbenici studenta. Kada studenti odaberu profesiju i počnu učiti o njoj, razvijaju povoljan pogled na istu. Čimbenici kao što su služenje čovječanstvu, osobni rast, profesionalno uzdizanje te usluge njega, ključni su za ljudsku i društvenu dobrobit. Sestrinska profesija ima ekonomsku sigurnost i prepoznatljivost u društvu, što može utjecati na percepciju studenata prema sestrinskoj profesiji (3).

1.1. Sestrinska profesija

Sestrinstvo je jedno od najsvestranijih zanimanja u zdravstvenom radnom sektoru. U 150 godina otkako je Florence Nightingale razvila i promovirala koncept obrazovane radne snage njegovanja bolesnih, moderno se sestrinstvo nekoliko puta reinformiralo, baš kao i zdravstvena njega, napredovalo i promijenilo. Kao rezultat svestranosti i sposobnosti prilagodbe sestrinske profesije, razvili su se novi putovi karijere za medicinske sestre, privlačeći veći i šire talentirani kadar te dovodeći do proširenih opsega prakse i odgovornosti za medicinske sestre (4).

Kao jedinstvena disciplina, sestrinstvo zahtijeva kombinaciju znanja i znanosti, kao i vrijednosti i vještina. Usluge zdravstvene njege obuhvaćaju sve pojedince u svim dobnim skupinama i iz različitih kultura, a nisu usmjerene samo na bolesne, već i na zdrave ljude. Osim toga, ove usluge pokrivaju sve aspekte potreba pojedinca, uključujući socijalne, fizičke, emocionalne i mentalne aspekte (5). Mentalna slika medicinskih sestara o sestrinskoj profesiji uvelike utječe na njihovu ustrajnost u sestrinskoj profesiji, a time i na zdravstveni sustav, budući da nečija percepcija ukazuje na interakciju između njihovih tendencija ponašanja, prepoznavanja i emocija. Percepcija je pojedinca njezin/njegov pozitivan ili negativan odgovor na problem koji je već postavljen, pretvarajući se u namjere ponašanja i tako utječući na njihovo ponašanje. Stoga, s obzirom na to da je sestrinstvo okosnica zdravstvenog sektora i temelj visokokvalitetne usluge skrbi u svakoj zemlji, od onih koji pružaju sestrinske usluge do onih koji ih primaju, očekuje se ponašanje temeljeno na svijesti i percepciji važnosti ove profesije (6).

1.2. Konstrukcija suvremenog sestrinskog identiteta

Može se smatrati da je profesionalni identitet povezan s poviješću, s iskustvima proživljenim unutar prakse, s konceptom sebe kao osobe i kao profesionalca, s osobnom i obiteljskom poviješću, samopoštovanjem, obrazovanjem, uvjerenjima i s poštivanjem legitimnosti discipline. Stoga, može se tvrditi da koncept sestrinstva kao profesije postaje sve važniji, uključujući odgovornost, specifičnost i preciznost zadataka, moć i autonomiju odlučivanja, razinu znanja te doprinos očuvanju i promicanju zdravog društva. Sestrinstvo je znanost koja se bavi stručnom njegom bolesnika i ozlijeđenih te drugim poslovima kliničke i zdravstvene njege, kao i promicanjem zdravlja i prevencijom bolesti. Sestrinstvo pripada skupini takozvanih zdravstvenih znanosti, medicinskih sestara koje djeluju s određenim stupnjem autonomije i neovisnosti, ali su dio multidisciplinarnog tima (7). Sestrinska profesija uključuje skrb za ljude svih dobi, obiteljskog statusa, pripadnosti grupi ili zajednici, bez obzira na to boluju li od bolesti ili ne, i bez obzira na okolnosti kojima su njihovi životi okruženi. Povijest discipline sestrinstva podržava dva temeljna profila u odnosu na razumijevanje skrbi; tehničku skrb i humanističku skrb. Trenutno su modernizacija skrbi i specijalizacija te protokolizacija zdravstvene djelatnosti motori razvoja bolničkog socijalnog svijeta i čine svijet u kojem se odvija proces socijalizacije suvremenog sestrinstva. Kao takvo, vrijeme posvećeno izgradnji odnosa s pacijentima smanjuje se u korist primjene postupaka, što se na kraju materijalizira u profesionalnoj nelagodi, u rasponu od anksioznosti do sindroma izgaranja te nedostatka životnog zadovoljstva. Općenito,

proučavanje identiteta medicinskih sestara artikulirano je u istraživanju iskustava skrbi, aspekata uloge i roda, ali trenutno nema baš istraživanja o konceptu, vrijednosti ili legitimitetu profesije koja dijakronijski prikuplja atribute svoje povijesti. Kako bi se izvršila epistemička refleksija identiteta medicinskih sestara, narativni resursi omogućuju razumijevanje profesije u priči priče o njezinoj povijesti (8).

Profesionalizacija sestrinske skrbi počinje u turbulentnom kontekstu u viktorskoj Engleskoj s pojavom Florence Nightingale i njezinih epidemioloških studija koje su smanjile smrtnost u zemlji i među vojnicima Krimskog rata. Scutary (Turska) jest mjesto u kojem je Nightingale provodila sestrinski i epidemiološki rad. Ona je uspostavila prvi kurikulum za sestinstvo, koji će zatim prikupljati sukcesivne škole za edukaciju medicinskih sestara u Španjolskoj i ostatku Europe. Iako se ne može tvrditi da je edukacija medicinskih sestara u svijetu u izravnoj vezi s katolicizmom, može se reći da je imala povijesni odnos s religijom i institucijama koje su to omogućile još od srednjeg vijeka (samostani, redovi i kongregacije) (9).

Institucionalizacija sestrinske skrbi događa se unutar kršćanske kulture, preusmjeravajući putanje i sukobe identifikacije prakse skrbi u povijesti, osobito nakon raskola kršćanstva. Sve do kraja 19. stoljeća, osobe koje su provodile skrb u španjolskim bolnicama bile su uglavnom časne sestre, dok su tehničke poslove vezane uz liječenje obavljali praktičari pod nadzorom liječnika. Osim toga, od svojih početaka do danas, vjerske su institucije one koje pružaju veću potporu i kontinuitet u skrbi za djecu bez roditelja, siromašne žene i udovice te psihički bolesne osobe (10).

Profesionalni životi medicinskih sestara od početka su predstavljeni akademskom doktrinom koja se temelji na etici i dobrobiti drugih te ranjivosti i žrtvi od početka skrbi te naglašava volju da se suoče s nedostatkom resursa (ekonomskih i iskustvenih). Fokus učenja medicinskih sestara stavljen je na praksu, gdje njihovo vlastito proživljeno iskustvo skrbi poziva na etičku refleksiju. Profesionalni razvoj artikuliran je u teškim kontekstima i s malo sredstava. Tijekom vremena, medicinske sestre grade profesionalni život uz brigu, odlučujući što je prikladno ili ne za dobrobit drugih, bez obzira na resurse i njihovo emocionalno stanje. Stoga, medicinske sestre smatraju da grade profesionalni život stalnog samousavršavanja u pogledu svog znanja, ali su kritičnije prema podređenom zadatku provođenja farmakološkog liječenja. Kultura skrbi proizlazi iz sveučilišta i prvih praksi skrbi; one se odnose na humanizaciju i potrebu za stalnom edukacijom. Međutim, u određenim trenucima profesionalne karijere očituje se nemoć prevelikog žrtvovanja i implicira na osobnu iscrpljenost. Nedostatak vremena za razmišljanje i

vremena za sebe može predstavljati golem stres za profesionalnu djelatnost medicinskih sestara koji za života može dovesti do niskog samopoštovanja. Medicinske sestre zahtijevaju više vremena za iskustvenu skrb, više vremena izvan proceduralnih procesa i fiksnih smjernica; više ljudske skrbi i manje automatizma (11).

1.3. Svojstva sestrinske profesije

Tri glavna svojstva sestrinske profesije uključuju odnos s pacijentima, suosjećanje i profesionalno djelovanje. Odnos je smatran suštinom skrbi, a sestrinska njega intervencijom koju medicinske sestre poduzimaju u obliku međuljudske interakcije. Umijeće sestrinstva jest uspostaviti odnos brige kroz koji medicinske sestre suosjećajno koriste svoje znanje, vještine i prosudbu (12). Sestrinska njega interpersonalni je i interaktivni proces između medicinske sestre i pacijenta, a takav odnos uključuje i osjećaje i ponašanja. Kada medicinska sestra kao njegovateljica uđe u svijet druge osobe kako bi je razumjela, njihov odnos rezultira fenomenom skrbi i pomaže u njegovanju osobnosti. Posljedično, medicinske sestre trebaju biti predane, obrazovane i educirane osobe s dobrim komunikacijskim vještinama kako bi uspostavile odnose temeljene na povjerenju sa svojim pacijentima, prikupile od njih potrebne podatke te ih proslijedile liječnicima, čime se olakšava proces liječenja i poboljšanje fizičkog, emocionalnog i mentalnog oporavka pacijenta (13).

Sestrinska se skrb smatra emocijom i osjećajem suosjećanja ili empatije za pacijente koji motiviraju medicinske sestre za brigu o njima. Suosjećanje uključuje empatiju, sposobnost razumijevanja i prihvaćanja tuđih osjećaja te podnošenje nevolje. To je ljubazan napor za smanjenje patnje, zbog čega se smatra suštinom skrbi i skrbi usmjerene na pacijenta. Ljudi koji trebaju njegu sebe uglavnom smatraju potrebnima za suosjećanje (14). Suosjećanje budi osjećaje medicinskih sestara da pomognu ljudima koji trpe patnju i motivira medicinske sestre da im pomognu. Suosjećanje ima izravne i neizravne učinke, ne samo na osobne odnose, već i na čovječanstvo i zajednicu. Naprotiv, njegova odsutnost može uzrokovati emocionalnu distancu među ljudima i rezultirati njihovom ravnodušnošću prema patnji drugih (15).

Profesionalno djelovanje medicinskih sestara, koje se odnosi na njihovu skrbičku ulogu, odvija se kroz proces zdravstvene njege, što ovisi o njihovoj izravnoj prisutnosti za pacijente. Medicinske sestre skrbe o pacijentima kako bi zaštitile njihovo zdravlje, upravljale njihovim bolestima i simptomima te im pomogle postići najvišu razinu funkcionalnosti i sposobnosti

samozbrinjavanja. Iz tih razloga, medicinske sestre trebaju posjedovati kreativnost, umjetnost, vještine i stručnost, kako bi uspostavile smislenu interakciju s pacijentima, prikupile podatke o njihovim preferencijama i kulturnom kontekstu, koristile analitičke i kritičke vještine razmišljanja, procijenile uvjete i opremu te razvile jedinstveni plan zdravstvene njege u suradnji s pacijentima i drugim zdravstvenim djelatnicima (16). Nakon provedbe ovog plana, moraju usporediti ponašanja pacijenata sa standardima ponašanja i ciljevima skrbi, utvrditi jesu li pacijenti postigli ravnotežu u ponašanju, promicati njihovu nadu i time poboljšati njihovo suočavanje s bolešću, boli i patnjom (17). Učinkovitost sestrinskih intervencija utvrđuje se promatranjem i mjerenjem ponašanja pacijenata ili razgovorom s njima. U ovom koraku ponovno se procjenjuju sestrinski ciljevi, procjenjuje se razina njihovog postignuća i identificiraju se novi problemi i ciljevi. Procjena sestrinskih intervencija provodi se postavljanjem pitanja koja uključuju informacije o tome ide li pacijent prema zadanim ciljevima, jesu li ciljevi postignuti i postoje li još unaprijed zadani problemi. Ako odgovori na ova pitanja pokažu slab napredak stanja pacijenta prema oporavku, medicinske sestre trebaju utvrditi relevantan uzrok (18).

1.4. Profesionalnost i vrline u sestrinstvu

Sestrinstvo nije bilo priznato kao društveno zanimanje sve do nedavno. Tradicionalna definicija sestrinstva iznesena je u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) 1950-ih godina, a kasnije se počelo smatrati da ovo područje ima potrebna svojstva da bi se prihvatilo kao disciplina, odnosno kao profesija, dok se u Europi takav prijelaz dogodio tek kasnije. Danas se odvija napredak prema potpunoj profesionalizaciji u sestrinstvu. Međutim, ova situacija stvorila je poteškoće u određivanju svojstava sestrinstva, pored stalnih uobičajenih rasprava o profesionalizmu. Sestrinstvo je evoluiralo od ranijeg razdoblja u kojem je profesionalizam definiran u smislu osobina specifičnih za muškarce i identificiran kao žensko zanimanje. Kada se medicinska sestra smatrala pomoćnicom liječnika, poslušnost naredbama zauzimala je značajno mjesto među kvalitetama koje se očekuju od „dobre medicinske sestre“ (19). Kako je sestrinstvo postalo moderno zanimanje, karakteristike koje se očekuju od dobrih medicinskih sestara s vremenom su se mijenjale. Prema suvremenim etičkim kodeksima poput onih ANA-e i Međunarodnog vijeća medicinskih sestara (engl. *International Council of Nurses – ICN*), od medicinskih se sestara sada očekuje da pokažu autonomiju i surađuju s drugim stručnjacima, umjesto da jednostavno slušaju naredbe. Prema ANA-i, od medicinskih se sestara zahtijeva da

pokazuju zagovaranje, asertivnost i odgovornost u svom ponašanju. Kako bi medicinske sestre pokazale takvo ponašanje, moraju imati određena svojstva uz kliničku kompetenciju i vještine te moraju biti u stanju razviti te atribute. Takve kvalitete lako mogu biti prepoznate kao vrline kada se razmatraju u okviru suvremene teorije vrlina. Naprimjer, sugerira se da su suosjećanje i hrabrost potrebni za zagovaranje, dok su integritet, poštenje, pouzdanost i istinitost potrebni za odgovornost. Štoviše, potrebni su moralna hrabrost i strpljenje za asertivnost, a za autonomiju je, pak, potrebna mudrost. Stoga, izraz „dobra medicinska sestra“ danas se odnosi na stručnjaka koji posjeduje svojstva potrebna za sestrinsku profesiju, od kojih je većina smatrana vrlinama (20).

1.5. Obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj kroz povijest

Počeci obrazovanja medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj mogu se pratiti od početka 20. stoljeća, iako je prva organizirana skrb za pacijente započela još 1845. godine, kada je šest medicinskih sestara stiglo iz Austrije u Zagreb. Prve medicinske sestre postavile su temelje dvjema djelatnostima; odgojno-obrazovnom radu u školama te njezi pacijenata u bolnicama i domovima za starije osobe. Također, one su bile odgovorne i za obrazovanje i skrb djece u dječjim vrtićima, na igralištima i u sirotištima, kao i u raznim akademijama za obrazovanje mladeži. Medicinske sestre započinju svoj odgojni rad u bolnicama 1846. godine, kada je otvorena mala ženska bolnica s 12 kreveta. Početak 20. stoljeća bilo je razdoblje obilježeno raznim epidemijama, posebice tuberkuloze, što je stvorilo potrebu za stručno obrazovanim medicinskim sestrama. Prepoznate su kao dobri učitelji zdravstvene njege i važni članovi tima za kliničku njegu, što je stvorilo dodatnu potrebu za stručnim obrazovanjem medicinskih sestara i za osnivanjem škola za medicinske sestre. Prva škola za medicinske sestre osnovana je u Zagrebu 1921. godine, a među prvim polaznicama bilo je 8 laikinja i 30 redovnica iz redova sv. Vinka i sv. Križa (21).

Škola je osnovana s ciljem osposobljavanja učenika za prevenciju tuberkuloze. Ipak, već u prvoj generaciji određen je broj učenika pokazao interes za bolnički rad te je škola uvela bolničko usavršavanje. Školovanje prve generacije medicinskih sestara 1921. godine trajalo je godinu dana, školovanje druge generacije 1922. godinu i pol, a školovanje treće generacije 1923. dvije godine. Nakon završene edukacije i položenog državnog ispita polaznice su dobivale diplomu socijalno-medicinske ili bolničke sestre-pomoćnice. Rješenjem Ministarstva zdravlja iz 1923. godine škola dobiva službeni naziv Državna škola za bolničarke. 1927. godine osnovana je

Škola narodnog zdravlja i spojena je s Državnom školom za bolničarke. Prve dvije diplomirane medicinske sestre upućene su na studij organizacije sestrinske službe u Beč i London. Poslije su radile u Klinici za zarazne bolesti u Zagrebu. Ovo je bila jedina bolnica u Hrvatskoj prije 1945. godine koja je zapošljavala diplomirane medicinske sestre (22).

Sve do 1947. godine, Republika Hrvatska imala je samo jednu školu za medicinske sestre, a koja se nalazila u Zagrebu. Stoga, početkom 1947. otvaraju se škole za medicinske sestre u Rijeci, Osijeku, Splitu i Šibeniku, a 1948. godine još jedna u zagrebačkom Vrapču. Četverogodišnji program bio je na snazi do 1952. godine. Zaslugama i osobnim trudom dr. Andrije Štampara, ravnatelja Škole narodnog zdravlja i dekana Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, obrazovanje medicinskih sestara promijenilo je svoju temeljnu koncepciju. Postalo je jasno da medicinske sestre nisu samo asistenti i podređeni liječnicima, već njima ravnopravne osobe kao zdravstveni djelatnici koji imaju specifične zadatke. Od 1950. do 1953. godine Škola narodnog zdravlja u Zagrebu organizirala je poslijediplomsko obrazovanje i izobrazbu medicinskih sestara u trajanju od tri semestra (23). Nakon poslijeratnog uspona, šezdesete godine prošlog stoljeća bile su „mračno razdoblje“ za razvoj sestrinstva u Hrvatskoj. Bilo je dosta zabluda i improvizacija, a štetne posljedice takvog obrazovnog strukturiranja osjećaju se i danas. Zakon o srednjim školama koji je stupio na snagu 1959. godine učinkovito je ukinuo postojeće zakonodavstvo o akademijama – tako su akademije od školske godine 1959./60. ponovno postale srednje škole s četverogodišnjim nastavnim planom i programom (21).

Razdoblje od 1975. do 1990. godine obilježeno je velikim promjenama u cjelokupnom obrazovnom sustavu. Učenici škola za medicinske sestre dobivali su šire opće obrazovanje koje im je omogućavalo izbor između različitih studijskih smjerova, međutim, dobivali su samo manji dio strukovnog obrazovanja. Ovaj nastavni plan i program izmijenjen je i implementiran u akademskoj godini 1984./85. Jedinostveni program obrazovanja uveden je 1986. godine s fokusom na profesionalno sestrinstvo u skladu s razvojem obrazovanja medicinskih sestara u svijetu. Školovanje je trajalo dvije godine, a uvjeti za upis bili su srednja stručna sprema i položen prijemni ispit, čime se tako ponovno stvorila prilika za redoviti studij koji nije vezan uz radni odnos. 1999. godine dolazi do nove reforme visokog obrazovanja za medicinske sestre – školovanje je produljeno na tri godine, nastavni plan i program obogaćen je novim predmetima iz područja zdravstvene njege, a postotak strukovnih sadržaja iznosio je preko 60 %. Srednjoškolsko obrazovanje nije se mijenjalo te je i dalje trajalo četiri godine. Bolonjskom

deklaracijom sestrinstvo je konačno ušlo u sustav visokog obrazovanja te su uvedene sveučilišna matura i diploma sestrinstva (24).

U Republici se Hrvatskoj obrazovanje medicinskih sestara provodi kroz pet godina srednje škole, nakon čega su medicinske sestre u mogućnosti pohađati preddiplomski sveučilišni ili stručni studij sestrinstva te specijalistički diplomski stručni studij.

1.6. Čimbenici koji utječu na stavove o sestričkoj profesiji

Sestrinstvo se promijenilo iz običnog posla u profesiju kroz porast profesionalne neovisnosti i razvoj definicija za uloge i izvedbe. Medicinske sestre čine najveću skupinu djelatnika koji provode zdravstvenu skrb, a čija stručna osposobljenost ima važnu ulogu u ostvarivanju učinkovitog zdravstvenog sustava. Profesionalizacija uključuje primjenu znanja i vještina, provođenje standardnih aktivnosti, vodstvo, samodisciplinu, profesionalnu predanost i društvene vrijednosti. Stanje profesionalizacije u sestrinstvu jedna je od tema o kojoj se raspravlja u sestričkim zajednicama u svijetu. Brojne komponente imaju ulogu u formiranju državne profesionalizacije, uključujući povijesne, kulturne i društvene perspektive (25).

Čimbenici kao što su znanstveni i istraživački razvoj u sestrinstvu, etika i duhovnost u sestrinstvu, stjecanje moći i razvoj odnosa s društvom te kriteriji, kao što su poboljšanje sposobnosti, profesionalna etika i predanost, resursi, struktura društvenog statusa i njegovo poboljšanje, ulaganje u sestričke znanosti i vještine, imaju svoju ulogu u profesionalizaciji sestrinstva. Osim toga, čimbenici kao što su akademska razina obrazovanja medicinskih sestara, godine službe medicinske sestre, članstvo u profesionalnim organizacijama, rad kao voditelj organizacije, posjedovanje tehničkih licenci za medicinske sestre, status zaposlenja i vrsta radnog okruženja povezani su s profesionalizacijom u sestrinstvu. Unatoč prepoznavanju čimbenika koji utječu na profesionalizaciju te usprkos svim promjenama i naporima uložanim u razvoj profesionalnog statusa sestrinstva, još uvijek postoji zamagljena društvena slika sestričke profesije u ljudskoj svijesti (26).

Općenito, čini se da različiti čimbenici doprinose formiranju stava studenata sestrinstva prema sestričkoj profesiji. Ti čimbenici uvelike ovise o kulturnom kontekstu i profesionalnom položaju medicinskih sestara u svakoj zemlji, što rezultira manifestacijom različitih stavova među studentima. Čimbenici kao što su profesionalne privlačnosti, pojedinačna i obiteljska iskustva te motivacija da se pomogne drugima, mogu doprinijeti pozitivnom stavu, dok

čimbenici kao što su veliko opterećenje, rad praznicima, niska profesionalna vrijednost te niska plaća, mogu doprinijeti negativnom stavu (27). Ovi čimbenici koji često proizlaze iz srži svakog društva i uvjeta koji upravljaju njihovim zdravstvenim sustavom, utječu na studente; međutim, percepcija i stav koje studenti imaju prije nego što uđu u profesiju medicinske sestre mogu se promijeniti nakon ulaska u ovu disciplinu i tijekom razdoblja obrazovanja ili nakon ulaska u profesionalno okruženje (28).

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Ispitati stavove studenata sestrinstva 1. i 2. godine dislociranog diplomskog sveučilišnog studija Sestrinstvo u Svetoj Nedelji, pri Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek, o sestrinskoj profesiji.

2.1. Specifični ciljevi

1. Ispitati koje varijable studenata sestrinstva utječu na stav o sestrinskoj profesiji.

3. METODE RADA I ISPITANICI

3.1. Ustroj studije

Presječno istraživanje (29).

3.2. Uzorak

U istraživanju su sudjelovali studenti sestrištva Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek u akademskoj godini 2022./23. Istraživanje je provedeno u vremenskom razdoblju od 15. travnja do 31. svibnja 2023. godine.

3.3. Instrumenti istraživanja

Za potrebe istraživanja korišten je upitnik koji je objavljen u članku *Assessment of Students' Attitudes Towards the Nursing Profession at Wolkite University, Ethiopia, 2021*, i to, naravno, uz dozvolu autora (prilog 1.). Upitnik je preveden na hrvatski jezik i distribuiran putem Google obrasca.

3.4. Statističke metode

Za statističku obradu podataka korišten je programski paket STATISTICA 11.0. for Windows, verzija 14.0.1., Palo Alto, CA, TIBCO Software Inc; 2012. Za svaku kategorijsku varijablu izračunate su tablice frekvencije izražene u cijelim brojevima i postocima. Za ukupni indeks stava prema sestriškom zanimanju izračunate su srednje vrijednosti i standardne devijacije za ukupnu populaciju te s obzirom na sociodemografske varijable. Rezultati su prikazani tablično. Za potvrđivanje potencijalne razlike u odgovorima između ispitanika dviju skupina korišten je t-test, a između triju i više skupina One Way Anova test. Utjecaj prediktorskih varijabli na svaki od triju parametara izgaranja ispitan je višestrukom regresijskom analizom i generalnim regresijskim modelom, a rezultati su prikazani tablično te u formi pareto dijagrama t-vrijednosti. Statistička značajnost određena je na $P < 0,05$.

4. REZULTATI

U istraživanje za procjenu stavova o sestričnom zanimanju uključeno je 90 medicinskih sestara i tehničara u dobi od 24 do 52 godine, a sociodemografske karakteristike ispitane populacije prikazane su u tablici 1.

Tablica 1. Distribucija ispitanika s obzirom na sociodemografske varijable

Varijabla	Skupina	n	%
Spol	Žene	75	83
	Muškarci	15	17
Srednja škola	Srednja medicinska škola	78	87
	Ostalo	9	10
	Gimnazijski obrazovni program	3	3
Godina studija	2. godina	44	49
	1. godina	46	51
Radni status	Zaposlen/a u struci	87	97
	Zaposlen/a izvan struke	3	3
Bračni status	Oženjen/Udana	50	56
	Izvanbračna zajednica	14	16
	Samac	21	23
	Rastavljen/a	5	6

Dob ispitanika za ukupnu populaciju te s obzirom na spol prikazana je u tablici 2.

Tablica 2. Osnovni statistički parametri za dob ispitanika za ukupnu populaciju te s obzirom na spol

Spol	$\bar{X}$	SD	Minimum	Maksimum
Žensko	33,8	6,9	24	52
Muško	34,6	6,5	26	45
Zajedno	33,9	6,8	24	52

X – srednja vrijednost; SD – standardna devijacija

Distribucija ispitanika s obzirom na odgovore na pitanja vezana uz razlog odabira sestrinskog zanimanja prikazana je u tablici 3.

Tablica 3. Distribucija ispitanika s obzirom na odgovore na pitanja vezana uz razlog odabira sestrinskog zanimanja

Pitanje	Odgovor	n	%
Je li sestrinstvo znanstvena disciplina?	Da	76	84
	Ne	11	12
	Ne znam	3	3
Koji je Vaš razlog odabira sestrinske profesije?	Želja za pomoći drugima	70	78
	Mogućnost brzog zapošljavanja	15	17
	Mogućnost napredovanja	2	2
	Mogućnost rada u inozemstvu	3	3
Jeste li se prije upisa u medicinsku školu informirali o sestrinskoj profesiji?	Da	50	56
	Ne	40	44
Koji su bili Vaši izvori informacija o sestrinskoj profesiji?	Škola	11	12
	Obitelj i prijatelji	51	57
	Mediji	7	8
	Nešto drugo	12	13
	Zdravstvena ustanova	9	10
Jesu li informacije utjecale na Vaš stav o sestrinskoj profesiji?	Da	49	54
	Ne	41	46
Kako se osjećate kada s drugima razgovarate o sestrinskoj profesiji?	Ponosno	44	49
	Sramim se	2	2
	Zauzimam obrambeni stav prema svojoj profesiji	40	44
	Mijenjam temu	4	4

U tablici 4. prikazani su stavovi studenata sestrinstva o sestrinskoj profesiji.

Tablica 4. Distribucija ispitanika s obzirom na njihove stavove o sestrijskoj profesiji

Pitanje	Odgovor	n	%	$\bar{X} \pm SD$
Sestrinstvo sam odabrao/la na temelju svoje želje i interesa.	5	40	44	4,2 ± 0,9
	4	30	33	
	3	16	18	
	2	2	2	
	1	2	2	
Sestrinstvo pruža priliku pomoći ljudima.	5	67	74	4,7 ± 0,7
	4	18	20	
	3	4	4	
	2	0	0	
	1	1	1	
Sestrinstvo je vitalna profesija u svakom društvu.	5	54	60	4,5 ± 0,8
	4	24	27	
	3	11	12	
	2	1	1	
	1	0	0	
Mislim da sestrijska profesija nije dosegla stupanj kakav zaslužuje.	5	60	67	4,5 ± 0,8
	4	20	22	
	3	8	9	
	2	2	2	
	1	0	0	
Svakom bih savjetovao/la da odabere sestrinstvo kao svoju buduću profesiju.	5	6	7	2,8 ± 1,0
	4	13	14	
	3	40	44	
	2	21	23	
	1	10	11	
Nema razlike između moje percepcije sestrijsva i stvarnosti u smislu obrazovanja i prakse.	5	7	8	2,8 ± 1,0
	4	12	13	
	3	37	41	
	2	25	28	
	1	9	10	

Pitanje	Odgovor	n	%	X ± SD
Mislim da je sestrinstvo najprikladnija profesija za mene.	5	32	36	3,9 ± 1,1
	4	25	28	
	3	26	29	
	2	3	3	
	1	4	4	
Ne osjećam se inferiorno (podređeno) kada razmišljam o svojoj profesiji.	5	19	21	3,5 ± 1,1
	4	24	27	
	3	30	33	
	2	13	14	
	1	4	4	
Sestrinstvo je cijenjena profesija.	5	6	7	2,7 ± 1,1
	4	18	20	
	3	20	22	
	2	34	38	
	1	12	13	
Sestrinstvo je samostalna profesija.	5	20	22	3,4 ± 1,1
	4	22	24	
	3	28	31	
	2	17	19	
	1	3	3	
Sestrinstvo ima značajan utjecaj na oporavak bolesnika.	5	67	74	4,7 ± 0,6
	4	19	21	
	3	3	3	
	2	1	1	
	1	0	0	
Medicinski tehničari mogu biti jednako dobri u svom poslu kao i medicinske sestre.	5	73	81	4,8 ± 0,6
	4	13	14	
	3	3	3	
	2	1	1	
	1	0	0	

5 – Slažem se u potpunosti; 4 – slažem se; 3 – niti se slažem niti ne slažem; 2 – ne slažem se; 1 – u potpunosti se ne slažem; (X) – srednja vrijednost; (SD) – standardna devijacija

Srednje vrijednosti i standardne devijacije ukupnog indeksa stava prema sestrinskom zanimanju za ukupnu populaciju te s obzirom na odabrane sociodemografske varijable prikazana je u tablici 5.

Tablica 5. Srednje vrijednosti i standardne devijacije ukupnog indeksa stava prema sestrinskom zanimanju

Varijabla	Skupina	$\bar{X}$	SD	P
	Zajedno	49,1	5,8	
Spol	Žensko	49,2	5,7	0,7636
	Muško	48,7	6,4	
Dob	24 – 30	47,9	5,7	0,1680
	31 – 40	49,7	6,2	
	> 41	50,8	4,4	
Bračni status	Oženjen/Udana	50,2	6,0	0,2694
	Izvanbračna zajednica	48,3	6,2	
	Samac	47,4	4,7	
	Rastavljen/a	48,6	5,5	
Srednja škola	Srednja medicinska škola	49,2	5,6	0,9699
	Ostalo	48,8	6,7	
	Gimnazijski obrazovni program	49,7	8,1	
Godina studija	2.	48,8	5,7	0,5764
	1.	49,5	5,9	
Radni status	Zaposlen/a u struci	49,2	5,8	0,6534
	Zaposlen/a izvan struke	47,7	4,2	

t-test; $\bar{X}$ – srednja vrijednost; SD – standardna devijacija

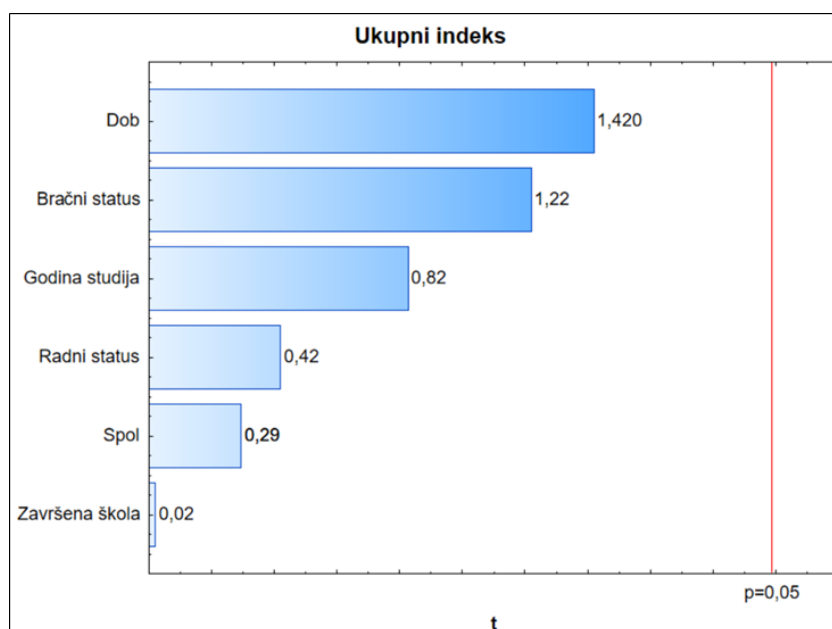
Rezultati višestruke regresijske analize utjecaja prediktorskih varijabli na ukupni indeks stava prema sestrinskom zanimanju prikazani su u tablici 6.

Tablica 6. Rezultati višestruke regresijske analize utjecaja prediktorskih varijabli na ukupni indeks stava prema sestriškom zanimanju

Varijabla	β	P
Spol	0,03	0,7696
Dob	0,16	0,1593
Bračni status	0,14	0,2261
Završena škola	0,00	0,9838
Godina studija	0,09	0,4105
Radni status	0,05	0,6756

$R = 0,26; P = 0,4352$

R – koeficijent korelacije; P – razina značajnosti; β – beta koeficijent pojedinačnog doprinosa svake varijable ukupnoj korelaciji

Slika 1. Pareto dijagram t-vrijednosti utjecaja prediktorskih varijabli na ukupni indeks stava prema sestriškom zanimanju

Iz slike 1. vidljivo je da niti jedna prediktorska varijabla nema statistički značajan utjecaj na ukupni indeks stava prema sestriškoj profesiji.

5. RASPRAVA

Istraživanje za procjenu stavova o sestriškom zanimanju obuhvatilo je ukupno 90 medicinskih sestara i tehničara u dobi od 24 do 52 godine, od čega je 83 % žena i 17 % muškaraca. Najviše ispitanika (čak 87 % njih) završilo je srednju medicinsku školu, od čega se njih 51 % nalazi na 1. godini studija sestrištva, a 49 % na 2. godini studija. Čak 97 % ispitanika zaposleno je u struci, a 72 % njih živi u nekom obliku zajednice (od čega 56 % čine bračne, a 16 % izvanbračne zajednice). Iako je srednja vrijednost dobi muškaraca ($34,6 \pm 6,5$) neznatno viša u odnosu na žene ($33,8 \pm 6,9$), ta se razlika nije pokazala statistički značajnom na t-testu ($P = 0,6798$).

Iz odgovora je vidljivo da 84 % ispitanika smatra sestrištvo znanstvenom disciplinom, a 78 % njih odlučilo se za sestrišku profesiju iz želje da pomognu ljudima. Prije upisa o sestriškoj profesiji informiralo se 56 % ispitanika, a najvažniji izvor informacija bili su im obitelj i prijatelji (57 %). Dobivene informacije pozitivno su utjecale na stav o sestriškoj profesiji kod 54 % ispitanika. Za vrijeme razgovora s drugima o sestriškoj profesiji, 49 % ispitanika osjeća se ponosno, a 44 % njih zauzima obrambeni stav prema svojoj profesiji.

Većina se ispitanika slaže ili u potpunosti slaže (srednja vrijednost ocjene > 4) sa sljedećim tvrdnjama: da su sestrištvo odabrali na temelju svojih želja i interesa ($4,2 \pm 0,9$), da sestrištvo pruža priliku pomoći ljudima ($4,7 \pm 0,7$), da je sestrištvo vitalna profesija u svakom društvu ($4,5 \pm 0,8$), da sestriška profesija nije dosegla stupanj kakav zaslužuje ($4,5 \pm 0,8$), da sestrištvo ima značajan utjecaj na oporavak bolesnika ($4,7 \pm 0,6$) te da medicinski tehničari mogu biti jednako dobri u svom poslu kao i medicinske sestre ($4,8 \pm 0,6$).

Nadalje, ispitanici se najmanje slažu s tvrdnjama da bi svakom savjetovali da odabere sestrištvo kao svoju buduću profesiju ($2,8 \pm 1,0$), da nema razlike između njihove percepcije sestrištva i stvarnosti u smislu obrazovanja i prakse ($2,8 \pm 1,0$), da je sestrištvo cijenjena profesija ($2,7 \pm 1,1$), dok je najveći rasap rezultata bio kod tvrdnji da se ispitanici ne osjećaju inferiorno (podređeno) kada razmišljaju o svojoj profesiji ($3,5 \pm 1,1$) te da je sestrištvo samostalna profesija ($3,4 \pm 1,1$), a tvrdnju da misle da je sestrištvo najprikladnija profesija za njih, ispitanici su prosječno ocijenili s $3,9 \pm 1,1$ od mogućih 5.

Ako se promatra ukupna ispitana populacija, indeks stava prema sestriškom zanimanju bio je visok i iznosio je $49,1 \pm 5,8$ od mogućih 60, što upućuje na visoku razinu pozitivnog stava prema sestriškom zanimanju. Provođenjem t-testa nije pronađena statistički značajna razlika

između muškaraca i žena ($P = 0,7636$). Iako najniži indeks imaju ispitanici najmlađe, a najviši ispitanici najstarije dobne skupine, ova se razlika nije pokazala i statistički značajnom ($P = 0,1680$). S obzirom na bračni status, najpozitivnije mišljenje imaju osobe u braku, a najmanje pozitivan samci, međutim, ta je razlika bila premala da bi se pokazala i statistički značajnom ($P = 0,2694$). Neznatno pozitivniji stav imaju osobe koje su završile srednju medicinsku školu i gimnazijski program u odnosu na ostala zanimanja, ali ta razlika nije bila i statistički značajna ($P = 0,9699$). Studenti prve godine imaju neznatno viši indeks u odnosu na drugu godinu, ali ni ta razlika nije bila statistički značajna ($P = 0,5764$). Zaposleni u struci imaju pozitivniji stav o sestrinskom zanimanju u odnosu na osobe koje rade van struke, ali ni ta razlika nije bila statistički značajna ($P = 0,6534$).

Postoji vrlo slaba, ali ne i statistički značajna korelacija ($R = 0,26$; $P = 0,4352$) između prediktorskih varijabli i ukupnog indeksa stava prema sestrinskom zanimanju. Iz rezultata beta koeficijenata i njihove značajnosti te t-vrijednosti, vidljivo je da nijedna prediktorska varijabla nema statistički značajan utjecaj na ukupni indeks stava prema sestrinskom zanimanju.

Medicinske sestre predstavljaju okosnicu zdravstvenog sustava, a na svom su poslu odgovorne za provođenje visokokvalitetne skrbi. Čest problem na svim razinama zdravstvenih ustanova jest negativan stav prema sestrinskoj profesiji. Postoji dosta ograničeno istraživanje na temu stavova studenata sestinstva o vlastitoj profesiji. Sestrinska profesija i njezina evolucija pod utjecajem su društvenih, kulturnih i moralnih čimbenika. Na Sveučilištu Wolkite u Etiopiji provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja stavova studenata sestinstva prema sestrinskoj profesiji. Ukupno 364 sudionika ispunilo je upitnike studije dajući stopu odgovora od 86,6 %. Gotovo polovica ispitanika, njih 170 (46,7 %) s rasponom 41,0 – 52,2, pokazala je pozitivan stav prema sestrinskoj profesiji. Mlađa dob i život u gradu varijable su koje su značajno pozitivnije utjecale na stavove o sestrinskoj profesiji, a interes za sestrinsku profesiju značajno je povezan s pozitivnim odnosom prema sestrinskoj profesiji. Općenito, manje od polovice ispitanika imalo je pozitivan stav prema profesiji medicinskih sestara. Dob, prebivalište, mjesečni prihod obitelji, studenti čije su obitelji pozitivno reagirale nakon što su pristupili sestrinskoj profesiji, kao i studenti koji su se pridružili sestrinskoj profesiji zato što ih zanima, bili su značajno povezani sa sestrinskom profesijom. Stoga, dionici na sveučilištima, zdravstvenim znanstvenim fakultetima, u ministarstvima obrazovanja i zdravstva, kao i udruge medicinskih sestara, morali bi posvetiti veću pažnju upisu studenata koji su bili zainteresirani pridružiti se sestrinskoj profesiji i prikazati pozitivnu sliku o sestrinskoj profesiji (30).

Sestrinstvo se smatra plemenitom profesijom i budućnost sestrinstva ovisi o studentima sestrinstva koji će voditi sestrinstvo u budućnosti. Percepcija i odnos studenata sestrinstva prema svojoj profesiji važan je čimbenik za bolju budućnost profesije. U Maharashtri (Indija) provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja stavova studenata sestrinstva prema sestrinskoj profesiji. U istraživanju je sudjelovalo 497 studenata sestrinstva, a rezultati su pokazali da je 95,97 % sudionika pokazalo pozitivan stav prema sestrinskoj profesiji, a samo 4,02 % negativan stav. Razlozi odabira sestrinstva kao karijere također su ocijenjeni korištenjem jednog otvorenog pitanja. Čimbenici kao što su briga, utjecaj roditelja, financijska sigurnost, dobre mogućnosti i napredovanje u struci identificirani su kao čimbenici koji utječu na odabir karijere medicinske sestre. Povezanost između ocjene stava i demografskih varijabli kao što su dob i godina studiranja pokazala se statistički značajnom (31).

Pozitivni stavovi prema sestrinskoj profesiji među studentima sestrinstva poboljšavaju održivost profesije. Proučavanje stavova studenata sestrinstva prema sestrinstvu općenito od velike je važnosti jer može utjecati na njihov ostanak u profesiji. Na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Sarajevu provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja stavova studenata sestrinstva prema njihovoj profesiji. U istraživanju je sudjelovalo 107 studenata u prosječnoj dobi od 23 godine (standardna devijacija iznosi 5 godina). Spearmanov faktor korelacije pokazuje statistički značajnu korelaciju između rezultata i načina studiranja (redovno ili izvanredno) ($\rho = -0,200^*$, $P = 0,039$) te činjenice rade li ispitanici u struci ili ne ($\rho = 0,249^*$, $P = 0,010$). Autori su zaključili da su stavovi budućih medicinskih sestara prema sestrinskoj profesiji bili vrlo pozitivni. Redovni studenti imali su pozitivnije stavove prema profesiji u usporedbi s izvanrednim studentima, iako razlika nije bila i statistički značajna (32).

Stav studenata sestrinstva prema budućem zanimanju jedan je od značajnih čimbenika koji ostavljaju velik utjecaj na studente. Pozitivan stav rezultira napretkom u obrazovanju i osposobit će studente sestrinstva da postanu medicinske sestre i tehničari s visokom profesionalnom predanošću, dok negativan stav može rezultirati napuštanjem fakulteta i profesionalnom iscrpljenošću. Ovo je istraživanje provedeno s ciljem istraživanja stavova studenata sestrinstva prema njihovoj budućoj profesiji, čimbenika koji tome pridonose i njegovih posljedica. U istraživanje su uključene prethodne kvantitativne studije registrirane u bazama podataka EMBASE, PubMed, Medline, Google Scholar, CINAHL, Cochrane, Web of Science, Scopus, kao i iranske nacionalne baze podataka SID, Magiran i IranMedex. Većina studija ukazuje na pozitivne stavove studenata prema sestrinskoj profesiji. Pokazalo se da čimbenici okoline i profesionalci imaju veze sa stavovima studenata. Osim toga, otkriveno je

da nečiji stav može imati različite profesionalne, obrazovne i fiziološke posljedice. Autori su zaključili da, iako je stav studenata sestrinstva prema njihovoj budućoj profesiji uglavnom pozitivan, razne su zemlje izvijestile o kontradiktornim rezultatima koji ukazuju na to da je potrebno provesti opsežnije istraživanje. S obzirom na to da i pozitivni i negativni stavovi mogu proizaći iz različitih razloga, posebnu pažnju treba posvetiti stavovima studenata sestrinstva i čimbenicima koji na njih utječu (33).

Sestrinstvo je plemenita profesija koja od medicinskih sestara zahtijeva da cijeli svoj život posvete pružanju sveobuhvatne skrbi onima koji pate. Sestrinstvo se suočilo s brojnim kulturološkim izazovima, uključujući negativan stav koji može spriječiti pojedince da izvršavaju svoje odgovornosti kako se očekuje. To nije problem za jednu zemlju; to je svjetska briga. U sjeverozapadnoj Etiopiji, u regiji Amhara, provedeno je istraživanje s ciljem ispitivanja stavova i povezanih čimbenika prema sestrinskoj profesiji među studentima sestrinstva. Od ukupno 413 ispitanika, 66,8 % njih imalo je pozitivan stav prema sestrinskoj profesiji. Rezultati su pokazali da je razlog za odabir sestrinske profesije želja da se pomogne drugima, što je bilo značajno povezano sa stavom studenata sestrinstva prema njihovoj profesiji. Ovo je istraživanje pokazalo da sudionici studije imaju relativno nizak pozitivan stav prema sestrinskoj profesiji, zbog čega bi sveučilišta trebala raditi na poboljšanju stavova studenata sestrinstva prema svojoj profesiji (34).

6. ZAKLJUČAK

Obradom podataka i analizom rezultata izvedeni su sljedeći zaključci:

1. Istraživanje za procjenu stavova studenata sestinstva o sestrijskoj profesiji obuhvatilo je ukupno 90 medicinskih sestara i tehničara u dobi od 24 do 52 godina, od čega je 83 % žena i 17 % muškaraca, i to s prve (51 %), odnosno druge (49 %) godine studija sestinstva.
2. Studenti su pokazali vrlo pozitivan stav prema sestrijskom zanimanju s prosječnim indeksom $49,1 \pm 5,8$ od mogućih 60.
3. Regresijskom analizom potvrđeno je da ni jedna od prediktorskih varijabli nije imala statistički značajan utjecaj na ukupni indeks stava prema sestrijskom zanimanju, što je u skladu s rezultatima osnovne statistike.

7. SAŽETAK

CILJ ISTRAŽIVANJA: Ispitati stavove studenata sestrinstva Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek o sestrinskoj profesiji.

NACRT STUDIJE: Presječno istraživanje.

ISPITANICI I METODE: U istraživanju su sudjelovali studenti sestrinstva Fakulteta za dentalnu medicinu i zdravstvo Osijek u akademskoj godini 2022./23. Za potrebe istraživanja, a uz dozvolu autora, korišten je upitnik koji je objavljen u članku *Assessment of Students' Attitudes Towards the Nursing Profession at Wolkite University, Ethiopia, 2021*. Za statističku obradu podataka korišten je programski paket STATISTICA 11.0.

REZULTATI: Čak 84 % ispitanika smatra da je sestrinstvo znanstvena disciplina, a 78 % njih odlučilo se za sestrinsku profesiju iz želje da pomognu ljudima. Većina se ispitanika slaže ili u potpunosti slaže (srednja vrijednost ocjene > 4) s tvrdnjama da su sestrinstvo odabrali na temelju svojih želja i interesa ($4,2 \pm 0,9$), da sestrinstvo pruža priliku pomoći ljudima ($4,7 \pm 0,7$), da je sestrinstvo vitalna profesija u svakom društvu ($4,5 \pm 0,8$), da sestrinska profesija nije dosegla stupanj kakav zaslužuje ($4,5 \pm 0,8$), da sestrinstvo ima značajan utjecaj na oporavak bolesnika ($4,7 \pm 0,6$) te da medicinski tehničari mogu biti jednako dobri u svom poslu kao i medicinske sestre ($4,8 \pm 0,6$).

ZAKLJUČAK: Studenti su pokazali vrlo pozitivan stav prema sestrinskom zanimanju. Regresijskom analizom potvrđeno je da nijedna od prediktorskih varijabli nije imala statistički značajan utjecaj na ukupni indeks stava prema sestrinskom zanimanju.

Ključne riječi: sestrinska profesija; stavovi; studenti sestrinstva

8. SUMMARY

Nursing students' attitudes towards nursing profession

OBJECTIVES: To examine the attitudes of nursing students of the Faculty of Dental Medicine and Health Osijek towards nursing profession.

STUDY DRAFT: A cross-sectional study.

PARTICIPANTS AND METHODS: Nursing students of the Faculty of Dental Medicine and Health Osijek, academic year 2022/23, participated in this research. For research purposes, and with the author's permission, a questionnaire published in the article *Assessment of Students' Attitudes Towards the Nursing Profession at Wolkite University, Ethiopia, 2021* was used. The STATISTICA 11.0 software package was used for statistical data processing.

RESULTS: As many as 84% of participants believe that nursing is a scientific discipline, and 78% of them decided on the nursing profession out of a desire to help other people. The majority of participants agree or completely agree (mean score > 4) with the following statements: that they chose nursing based on their wishes and interests (4.2 ± 0.9), that nursing provides an opportunity to help people (4.7 ± 0.7), that nursing is a vital profession in every society (4.5 ± 0.8), that the nursing profession has not reached the level it deserves (4.5 ± 0.8), that nursing has a significant impact on the recovery of patients (4.7 ± 0.6) and that medical technicians can be just as good at their job as nurses (4.8 ± 0.6).

CONCLUSION: Research participants have a very positive attitude towards nursing profession. Regression analysis confirmed that none of the predictor variables had a statistically significant influence on the overall attitude index towards nursing profession.

Keywords: attitudes; nursing profession; nursing students

9. LITERATURA

1. Nursing Definitions. ICN - International Council of Nurses; 2021. Dostupno na adresi: <https://www.icn.ch/nursing-policy/nursingdefinitions> (datum pristupa 21.06.2023.).
2. Fahmy S, Mayez A, Ali RR. Attitude of nursing students towards nursing profession at South Valley University. 2020;5(6):16–21.
3. Kaur M, Kaur K, Sharma SS. Comparative study on perception toward nursing profession and future life orientation among just admitted and outgoing nursing students. *Nursing and Midwifery Research Journal*. 2007;3(3):97–102.
4. Aiken LH, Cheung RB, Olds DM. Education policy initiatives to address the nurse shortage in the United States. *Health Affairs*. 2009;28(4):646–56.
5. Kathreena MU, Jaslyn JD, Jasmine ML, Sonia KLS. A study to assess the attitude towards nursing profession among the nursing students in the selected college at Mangalore. *International Journal of Health Sciences & Research*. 2015;5(10):217–20.
6. Coban GI, Kırca N, Yurttaş A. Analysis of Nurses' Attitudes about the Nursing Profession in Southern Turkey. *International Journal of Caring Sciences*, 2015;8(3):665–72.
7. Ewertsson M, Bagga-Gupta S, Allvin R, Blomberg K. Tensions in learning professional identities - nursing students' narratives and participation in practical skills during their clinical practice: an ethnographic study. *BMC Nurs*. 2017;16(48):1–8.
8. Thompson J, Cook G, Duschinsky R. “I'm not sure I'm a nurse”: a hermeneutic phenomenological study of nursing home nurses' work identity. *J. Clin. Nurs*. 2018;27(5–6):1049–62.
9. Glasper A. Post-Nightingale era nurses and their influence on the nursing profession. *Br. J. Nurs*. 2020;29(17):1038–9.
10. Jacquelyn H., Flaskerud, Edward J. Gender diversity in nursing. *Issues Ment. Health Nurs*. 2018;39(7):613–5.

11. Mateo-Martínez G, Sellán-Soto MC, Vázquez-Sellánc A. The construction of contemporary nursing identity from narrative accounts of practice and professional life. *Heliyon*. 2021;7(5):1–9.
12. DalPezzo NK. Nursing Care: A Concept Analysis. *Nurs Forum*. 2009;44(4):256–64.
13. Yuan SY, Murphy J. Partnership in nursing care: A concept analysis. *TMR Integr Nurs*. 2019;3:21–6.
14. Welp LR, Brown CM. Self-compassion, empathy, and helping intentions. *J Posit Psychol*. 2014;9:54–65.
15. Goetz JL, Keltner D, Simon-Thomas E. Compassion: An evolutionary analysis and empirical review. *Psychol Bull*. 2010;136(3):351–74.
16. Sitzman K, Eichelberger LW. Understanding the work of nurse theorists: A creative beginning, third edition. *Res Theory Nurs Pract*. 2017;31(4):402–8.
17. Ahtisham Y, Jacoline S. Integrating nursing theory and process into practice; Virginia's henderson need theory. *Int J Caring Sci*. 2015;8:443–50.
18. Roy C. Key issues in nursing theory: Developments, challenges, and future directions. *Nurs Res*. 2018;67(2):81–92.
19. Begley AM. On being a good nurse: reflections on the past and preparing for the future. *Int J Nurs Pract*. 2010;16(6):525–32.
20. Wagner P, Hendrich J, Moseley G, Hudson V. Defining medical professionalism: a qualitative study. *Med Educ* 2007;41(3):288–94.
21. Grković Janović S. *Sestra Lujza*. Split: Naklada Bošković; 2003, str. 17–26.
22. Čukljek S. *Osnove zdravstvene njege*. Zagreb: Zdravstveno veleučilište; 2005, str. 3–21.
23. Kalauz S, Orlić-Šumić M, Šimunec D. Nursing in Croatia: Past, Present, and Future. *Croat Med J*. 2008;49(3):298–306.
24. Romac D. *The Bologna Declaration*. Zagreb: The Students' Assembly of the Faculty of Geometry of the University of Zagreb. 2005;7:10–1.

25. Nikbakht A, Emami A. Perceptions of nursing practice in Iran. *Nurs Outlook*. 2006;54(6):320–7.
26. Kim-Godwin ES, Chong H, Wynd CA. Factors influencing professionalism in nursing among Koren American registered nurses. *J Prof Nurs* 2010;26(4):242–9.
27. Marušić M, i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 4. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2008.
28. Mohammed AM, Abdeen MA, Ata AA. Nursing Students' Attitude toward Nursing profession And Achievement Motivation. *Zagazig Nnursing Journal*. 2020;16(1):17–35.
29. Čukljek S, Jureša S, Bile CG, Režek B. Changes in Nursing Students' Attitudes Towards Nursing During Undergraduate Study. *Acta Clin Croat*. 2017;56(1):36–43.
30. Emire MS, Haile TG, Tesu M. Assessment of Students' Attitudes Towards the Nursing Profession at Wolkite University, Ethiopia, 2021. *Nursing: Research and Reviews*. 2022;12:159–68.
31. Humane S. Attitude of Nursing Students Towards Nursing Profession: Digital Survey. *International Journal of Science and Healthcare Research*. 2022;7(4):13–9.
32. Salihović A, Mahmutović J, Branković S. Nursing students' attitudes about their profession. *Journal of Health Sciences*. 2021;11(3):1–12.
33. Imanipour M, Nasrabadi AN, Fathi R. The Attitude Of Nursing Students Toward The Nursing Profession: A Narrative Review. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*. 2022;13(9):9749–60.
34. Afewerk S, Tesfaye E, Kebede A, Endeshaw D. Attitude and its associated factors towards the nursing profession among BSc nursing students learning at governmental universities in Amhara region, northwest Ethiopia, 2021. *International Journal of Africa Nursing Sciences*. 2023;18:1–8.

11. PRILOZI

Prilog 1. Dozvola autora za korištenje Upitnika

Permission to use the questionnaire > [Diplomski 1.godina x](#)

 Ankica Anušić Ivanović <ankica2408@gmail.com> sri, 26. tra 14:35
prima mamosol69 ▾

Dear Sir,

My name is Ankica Anušić Ivanović and I am a final year nursing student at Josip Juraj Strossmayer University in Osijek, Republic of Croatia. While searching scientific databases, I came across your article, "Assessment of Students' Attitudes Towards the Nursing Profession at Wolkite University, Ethiopia, 2021" in which there is a questionnaire that I need to prepare a diploma thesis on the topic "Attitudes of nursing students about the nursing profession", and I am hereby asking you for permission to use the questionnaire. Awaiting your response

Best regards,

Ankica Anušić Ivanović

---

 mamo solomon <mamosol69@gmail.com> sri, 26. tra 20:22
prima ja ▾

 engleski ▾ > hrvatski ▾ [Prevedi poruku](#) [Isključi za: engleski x](#)

With pleasure you can use it
Best wishes
MS
